

Kvalita namiesto kvantity

Quality instead of quantity

JURAJ MAJZLAN

Friedrich-Schiller Universität Jena

Abstract. *The contribution informs about new rules implemented by the German Grant Agency (Deutsche Forschungsgemeinschaft, DFG), intending to increase of the quality of scientific outcomes. The main inappropriate trend in the recent science is publishing of a large quantity of papers at the expense of their quality. To avoid this, in Germany, correspondingly with the principles valid in the National Science Foundation and the National Institute of Health (U. S. A.), the DFG is limiting the number of publication for the grant application to five in the period of the last five years. In the final reports of the terminating grants the outcome can encompass maximum two publications each year of the research.*

Key words: *publications, limiting number of papers, improving quality, German Grant Agency (DFG)*

Pod týmto mottom ohlásila Nemecká grantová agentúra (Deutsche Forschungsgemeinschaft, DFG) nové pravidlá na vykazovanie výsledkov činnosti v rámci žiadostí o nové vedecké granty alebo správy za práve skončené granty. DFG sa snaží týmto čeliť záplave málo kvalitných publikácií. Ako všetci vieme, z publikovania je už dávnejšie olympijská disciplína, len miesto gólov, bodov a sekúnd sa merajú impaktové faktory a H-indexy. Nevídane sa zvýšil počet časopisov a tie, ktoré ešte nie sú zaradené do štruktúry databázy Web of Science, sa o to (často úporne) snažia. Predpokladaný konečný stav tohto procesu je taký, že všetky časopisy sa stretnú vo Web of Science, ale kvalita ani jedného z nich sa nezvýši.

Čo robí DFG preto, aby autori publikovali menej, ale kvalitnejšie? Pri záverečných správach z projektov alebo pri žiadostiach o nové projekty nebudú môcť vedci uvádzať ľubovoľné počty vlastných publikácií ako dôkaz ich vedeckej schopnosti, ale len niekoľko vybraných a podľa názoru týchto vedcov aj kvalitných príspevkov. Tým odpadajú snahy niektorých riešiteľov grantov prezentovať sa takmer nekonečnými zoznamami publikácií za posledných 5 alebo 10 rokov. Keď sa niekto na tieto zoznamy bližšie pozrie, často zistí, že ide o publikácie v nie najlepších časopisoch alebo nerecenzovaných zborníkoch. Dané práce majú určite svoje miesto vo vedeckej praxi a mnohokrát sú dokonca vítané. Nie je ale možné, aby nahrádzali publikácie v kvalitnejších zahraničných časopisoch, ktoré by mali byť dôkazom vedeckej erudície a mali by slúžiť ako podklad na udeľovanie akademických titulov.

DFG obmedzuje počet publikácií, ktoré môže žiadateľ o grant uviesť, na päť – v priemere jedna za rok. Pri správach z grantov, ktoré končia alebo sa už skončili, môžu autori uviesť ako výstup zo svojho projektu maximálne dve publikácie

za rok. Inak povedané, aj keď sa im podarilo priviesť na svet dvanásť publikácií v tom najslabšom „karentovanom“ časopise každý rok, je to jedno. Tí, ktorí toto pravidlo porušia, budú naň najprv jemne upozornení. Či budú v budúcnosti nasledovať aj tvrdšie postihy ako jemné upozornenie, nie je jasné.

V materiáli, ktorý DFG zverejnila na svojej internetovej stránke, sa doslova píše: „Často je prvou otázkou [pri posudzovaní grantov, habilitáciách a inauguráciách], aký má kto impaktový faktor a H-faktor. Už málokoho zaujíma, čo vlastne dotýčny skúma. Týmto sa vytvára neprimeraný tlak na vedcov, aby publikovali čo najviac. Okrem iného to ďalej vedie k podvodom, ktoré poškodzujú nielen vedu samotnú, ale aj obraz vedy a vedcov v širokej verejnosti.“ Niekedy mám pocit, že vedci sú už zredukovaní na modelky, ktoré vedia, aké optimálne miery by mali mať.

Ťažko povedať, či tieto nové pravidlá budú viesť k požadovanému efektu, ale rozhodne treba DFG pochváliť za snahu. Podobné pravidlá platia aj v NSF (National Science Foundation, USA) a NIH (National Institute of Health, USA). Zrejme sa ešte zvýši tlak na špičkové odborné časopisy, príde viac rukopisov na posúdenie a viac ich bude zamietnutých. Ako príklad spomeňme časopis *Geochimica et Cosmochimica Acta*, ktorý zamietla 40 – 50 % všetkých zadaných rukopisov. Ako recenzent pre tento a iné časopisy mám možnosť vidieť, čo všetko sú niektorí autori ochotní a schopní poslať tam, kde to nemá ani najmenšiu šancu. Cestou je len a len zvyšovanie kvality aj za cenu, že publikácií nebude až tak veľa. Zostáva len dúfať, že si tieto trendy všimnú aj príslušné orgány na Slovensku a začnú podľa toho posudzovať slovenských vedcov. Aby kvalita bola skutočne dôležitejšia ako kvantita, aby prekročenie takzvaných minimálnych kritérií, bez ohľadu na to, ako boli prekročené, nebolo samozrejmom miestenkou na vlak smerom k akademickým titulom.